

Szerkesztőség, kiadó-
hivatal és nyomda:

Cluj-Kolozsvár, St. Baron
L. Pop (Brassai-utca) 10.

Telefon:

Szerk. és kiadóhivatal
9-77

Zs. N. Sz. — — — 2-28

Egyes szám ára pályá-
udvaron és vidéken 5 lej
Bukarestben is 5 lej

UJ KELET

ZSIDO · POLITIKAI · NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Romániában

Egész évre — — — 1150
Félévre — — — — 600
Negyedévre — — — 320
Egy hónapra — — — 110

*

Csehszlovákiában

Egy hónapra Ck 40—
Egyes szám — — — 3—

1927 március 11 Péntek

Cluj-Kolozsvár * X évfolyam * 57 szám

5687 Véadar 7

Giolitti végrendelete

Egy lehanyagott korszak jalkiáltása az elkerülhetetlen végzet ellen az a végrendelet, amelyet Giolitti, Olaszország többszörös miniszterelnöke, az olasz liberalizmus egykori vezére Viktor Emanuel királyhoz juttatott el, s amelyben arra kéri a királyt, hogy ha meg akarja menteni a monarchikus államformát, vegye fel a harcot a fascista veszedelm ellen, vagy ha nem elég erős erre, inkább mondjon le a trónról.

Az öregségnek mennyi naivitása és egyben esőkönyössége nyilvánul meg ebben a politikai végrendeletben! Egy szimbólum s egy darab kortörténet ez a végrendelet, Európa véneinek egyik követe szólal meg benne, hogy hitet tegyen ama liberális politikai felfogás mellett, melynek talajából kivesztek azok az éltető alkotórészek, amelyek hajdan virágzásba szökkenették a XIX. század kormányzati doktrínáit.

Giolitti végrendelete arról tesz bizonyosságot, hogy ez a kiöregedett, bár nagykonceptiójú államférfi Európa többi véneinek mintájára, nem vesz tudomást a nagy fordulatokról, amelyek a kontinensek belső és kifelé irányuló életében beállottak, hogy az a világ, amelynek langyos légkörében ők tiszteletreméltó műveiket és hivatásukat betöltötték, a világháború végzőzében megsemmisült. Giolitti tragikuma az, hogy mentalitásában még mindig a XIX. század viruló viszonyai közepette képzele, a polgári demokrácia mámoros képzelgéseibe lovalja bele magát, mely az általános választójogot tette meg belpolitikai aktivitása céljává és a kiegyensúlyozott államháztartást; külpolitikájában pedig hatalmi egyensúlyra s gyarmati hódításra törekedett. Ennek a kormányzatnak köreit még nem zavarták meg a szociális nyugtalanságok vérszes villámai, nem fenyegették veszedelemmel ingadozó, vagy már letört dinasztiai lehangolása nyomán járó mozgalmak: minden ment a maga rendjén, olajozottan és zökkenők nélkül, a polgár örült lassu meggazdagodásának, a bizonytalan életü proletár pedig csöndesen hallgatott s ha mégis kiáltania kellett, betömték száját — választójogi engedelményekkel.

Giolitti abban a boldog s egyben tragikus tévedésben van, hogy ezt a korszakot még restaurálni lehet s az olasz király lelke legmélyén rokonszenvezik a letűnt liberalizmussal. A vénesség esőkönyössége és rövidlátása hiteti ezt el Giolittival, mert ha pontosabban és élesebb szemmel nézne körül, akkor látnia kellene, hogy a kiegyensúlyozott liberalizmus korszakát a szélsőségek korszaka váltotta fel, úgy jobboldali, mint baloldali értelmezésben. Sőt, ha tovább menne a konzekvenciák útján, azt is be kellene látnia, hogy ezeket a kilengéseket és szélsőségeket ők, Európa vénei szabadtották a világra, részben azzal, hogy nagy elbizottságukban s a liberalizmus mindenhatóságában való hitükkel elmulasztották korszerű reformok életbeléptetését, a szociális igazságtalanságok enyhítését s mindenekelött s mindenekellett a világháború borzalmának megakadályozását.

Kétségtelen, hogy a mai szélsőségek korszaka sem hangban, sem módszerekben nem olyan

tiszta és becsületos, mint amilyen a letűnt liberális korszakoké volt. De a világháború vihara a lassan és halkán poshadó liberális kormányzatot fenekestől kavarta fel, ugyannyira, hogy a tő fenekén rejő minden hínár és minden iszap felszínre került. A fascizmus csakugy, mint a szélső baloldali mozgalmak még forradalmi lendületi korszakukat élik, még annál a stációnál tartanak, amelynél a polgári liberalizmus a francia forradalom idején s az azt követő évtizedekben tartott s így ami ezen mozgalmakban érték, vagy értéktelenség van, nem jegecedhetett ki, nem koptathatta le érdességeit. De kétségtelen, hogy ezek a szélsőségek a történelmi szükségesség természetéből fakadtak s épen ez a történelmi szükségszerűség az, amit Giolitti és társai, magukra vonatkoztatva, nem akarnak felismerni, még inkább: elismerni.

Tragikus és megható Giolitti jalkiáltása, melyet az olasz királyhoz intézett, de egészen bizonyos, hogy nem lesz sok látszatja. Az erőszak és a hatalom, amelynek jegyében ma Olaszország politikáját csinálják, nem ismeri az érzelmi motivumokat s abban a pillanatban elveszteni létjogosultságát, mielőst nemes tradíciókra hivatkozna, vagy a bölcsesség tanácsát hallgatná meg. Európa salakja forrong és izzik

s amíg ez a salak le nem ülepedett, addig az új törekvések érce nem kerülhet felszínre. Európa vénei halálra vannak ítélve, nemcsak koruknál fogva, hanem ama multnál fogva is, amelynek őrzői és konzerválói akarnak maradni. A liberalizmus ma már pusztá doktrína: szép, nemes, de életképtelen. Holt faustiánizmus, amelyben az ördögé lett a főszerep s minden Margaréta eleven elbukásra van predestinálva.

Cédák és álszenteskedők korszaka ez, amelynek elég egy pathétikus gesztus, hogy megszedüljön, elég egy frázis ahhoz, hogy elrugjon magától minden emberiességet. Giolitti nem látja ezt s általában nem látja a Giolittit, mert az ő szemük még mindig hátra néz, régi tradíciók emlein édeleg, dinasztiai presztizsén csügg, holott a dinasztiai presztizsét, legalább is az olasz dinasztia presztizsét, a vakmerő kalandorok, az erőszak urai homályosították el. Viktor Emanuel király bármennyire is szeretné régi és becsületos államférfiának kívánságát teljesíteni, hogy szakítson a fascizmus veszedelmével, nem teheti ezt meg, mert Itáliában a miliciák parancsnokai az urak és emberiesség, élet, halál felett egyetlen ember vezényszava pattog, — a Mussoliné.

A nagy drágaság miatt általános sztrájk fenyeget Görögországban

A kereskedők és tisztviselők csatlakoznak a sztrájkolókhöz

Athén, március 10. Az egyre rosszabbodó gazdasági helyzet Görögországban a munkások és munkáltatók között rendkívül kiélesítette a helyzetet. A felek közötti tárgyalások eredménytelenek maradtak, úgy, hogy az általános sztrájk kitörése mindennap várható. Athénben ma reggel az üzletek már nem nyitottak ki. Tegnap este az élelmiszerekért óriási tolongás volt és több üzletet a tömeg erőszakkal nyitott ki. A kenyérellátást a katonaság vette kezébe. A kormány újra egyeztető tárgyalásokat kezd,

de ha ezek nem sikerülnek, akkor elhatározott szándéka a sztrájkot erőszakkal letörni.

Athén, március 10. A Tráciában és Macedóniában működő állami tisztviselők csatlakoztak a sztrájkolókhöz. A kormány a kereskedők készleteit le akarja foglalni és általános sztrájk esetén ezekből a készletekből akarja ellátni a lakosságot. A kereskedők szintén sztrájkba léptek, mert a kormány megengedte, hogy a háztulajdonosok felemelhessék a bolti béreket a békebeli bérösszegek huszonötzörösére.

Ma ér véget a népszövetségi tanács ülásszaka

Valkó magyar külügyminiszter filippikája a magyar opiónsok birtokperében

(Genf, március 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) A népszövetségi tanács mai ülésén Valkó magyar külügyminiszter részletesen foglalkozott Románia panaszával a döntőbírósi határozat ügyében. Kijelentette, hogy Románia azzal, hogy visszavonja a döntőbírósból delegátusát, egyben megtagadja a nemzetközi ítélőszék illetékességét, amely pedig a békeszerződés értelmében megtagadhatatlan. Mi lesz akkor, ha a nemzetközi vitás kérdésekben fog itélkezni a bíróság? A nemzetközi döntőbírósból elve ezzel a precedenssel megbukott és a békeszerződések, a népszövetségi paktumok és valamennyi döntőbírósi szerződés az ilyen el nem ismerés nyomán könnyen meginoghat.

Románia csak az agrárkérdések ügyében nem ismeri el a döntőbírósból kompetenciáját. Ez helytelen, mert holnap egy másik állam pénz- vagy kereskedelemügyi, vagy egyéb kérdésekben nem fogja elismerni a nemzetközi döntőbírósból kompetenciáját, úgy, hogy ez az anarchia az egész békeszerződési rendszert alapjaiban fogja megrázkódtatni.

Genf, március 10. Chamberlain, Briand és Stresemann, továbbá Zelesky titkos tárgyalásokat kezdtek abból a célból, hogy rábírák a szovjetkormányt a leszerelési értekezleten való részvételre. Egyébként Briand kijelentései szerint a Népszövetség mostani ülásszaka, ma, pénteken véget ér.

Magyar Színház

szombaton
vasárnap és hétfőn

Sztrogoff Mihály utazása

Moszkvától Irkuckig

Magyar Színház

szombaton
vasárnap és hétfőn

A zsidó nő Erec Jisraél szolgálatában

A zsidó nemzeti újjáéledési mozgalmának, a cionizmusnak egyik szomorú jellegzetessége az, hogy mindezekig nem tudta megtalálni azt a teret és azokat a pontokat, amelyekkel a zsidó nőt az országépítés munkájába tudta volna tüzni. Különös és szinte érthetetlen módon szomorú jelenség ez, mert hiszen ha valaki alkalmas arra, hogy eszményekért lelkesedni tudjon, úgy bizonyára a női lélek az, amely nagyjából ki van kapcsolva a hétköznapi élet durva küzdelmeiből és strukturájának finomsága szinte predestinálja arra, hogy mindenben résztvegyen, ami a szépség, ami jószág és ami gyöngédség és mégis szomorúan kell tapasztalunk azt, hogy a zsidó nép történelmének egyik legszébb és leggrandiózusabb megnyilvánulásában a béke és a szeretet eszközeivel dolgozó országépítésben a zsidó nő, mint olyan, eddig vajmi kevésbé vette ki a részét.

Az egész földkerekségen csak itt-ott mutatkoznak törekvések arra, hogy a zsidó nők külön szervezetekbe tömörülve, külön és a maguk egyéniségének megfelelő célkitűzésekkel kapcsolódjanak bele az építőmunkába. Amerika jár ebben a munkában a legszebb példával elől, ott alakították meg a zsidó nők a manapság már sorsdöntő jelentőségű Hadassa szervezetet, amely az újjáépülő palesztinai Zsidóországnak szinte egész egészségügyi szolgálatát ellátja. A Hadassa az, amely kórházakat épít Palesztinában és orvosokkal látja el az egész országot a városoktól kezdve a legkisebb kolóniáig. A Hadassa példájára az európai országokban is kezdetét vette a zsidó nők tömörülése, természetesen nem ugyanazzal a célkitűzéssel, mint ami a Hadassáé.

Pro-Palesztina egyesületek alakultak és vannak alakulóban a zsidó nők körében, főleg azzal a céllal, hogy a Keren Kajemet munkájában segítse a zsidó nőket és ezt az alapvető nagy országépítő intézményt minél szélesebb rétegekben tegyék népszerűvé a zsidó családban. A mi országgrészünk, Erdély sem áll utolsó sorban a zsidó nők szervezkedési munkájában. Ezek óta működik az országban a zsidó leányok szervezete, az Aviva és ez a szervezet eddig is becsülettel és nagy dicséretreméltó eredménnyel karolta fel ugyancsak a Keren Kajemet-munkát. Ami pénz a Keren Kajemet részére az ország megvásárlásának céljaira az utóbbi évek során Erdélyben összegyűlt, annak oroszlanrésze az Aviva lelkes munkásságát dicséri. De természetesen, hogy az Aviva-leányok munkájával még nem merülhetett ki a zsidó nő feladata és kötelessége a cionizmussal szemben. Kizárólag a zsidó lelki megérzésén mulik az, hogy Erdély területén ne lehessen olyan zsidó család, amely maga anyagi viszonyaihoz mérten ki ne vegye részét az áldozatok hozzászámbájában. Kizárólag a zsidó nő mulik az, hogy ne lehessen Erdélyben zsidó család, amelynek szobájában egy-egy kék nemzetmegváltó Keren Kajemet-persely ne legyen és kizárólag a zsidó nő mulik az, hogy ezek a perselyek, mint az élő katonáknak sorai, álljanak készen az országfoglaló munkára.

A zsidó nő mulik mindez, mert ősrégi tapasztalat az, hogy a zsidó család mindig is egyet jelentett a zsidó nővel. A zsidó nő az, aki befolyása alatt tartja a családot, a férjét, aki a gyermekek nevelését irányítja. A léleknek nagy hatalma adatott a kezébe és ezt a nagy hatalmat méltó módon és a szent cél érdekében kell felhasználni. Az erdélyi zsidó leányok már eddig is megtették kötelességüket a Keren Kajemettel szemben és hisszük, meg vagyunk győződve róla, hogy jövőben ezt a szent kötelességeket egyre fokozottabb mértékben fogják teljesíteni.

Mostani szavainkkal az erdélyi zsidó asszonyokhoz fordulunk. Ne engedjék azt, hogy a világ minden más zsidó asszonyai lélekben és szépségben többek legyenek, mint ők. A Keren Kajemet most üli 25 esztendő fennállásának jubileumát és a Keren Kajemet központja ebből az alkalomból üdvözlő távirat-blankettákat küldött ki az összes helyicsoporthoz. Ne legyen Erdélyben olyan zsidó asszony, aki szerető szíval és a szép iránt való lelkesedéssel reá ne bírja férjét, hogy egy-egy ilyen távirattal hozzá ne járuljon a KerenKa-

jemetth nagy, szent és nemes munkájához. Ha az erdélyi zsidó asszonyok csak ennyit fognak megtenni, már ezzel is méltó testvéreivé emelkedtek azoknak a zsidó nőknek, akik Amerikában életük teljes munkásságát szentelik a

zsidó ország felépítésének és büszkén mondhatják el magukról, hogy egyek vagyunk a munkában, méltók vagyunk egymáshoz és méltók vagyunk az egységhez nagy zsidó néphez, amelynek hűséges gyermekei kívánunk lenni.

A civilizált államok büntetőtörvénykönyveiben nincs paragrafus, mely büntetné az emberevést

Megindult a jogi vita a szlovenszói emberevő cigányok büntetőjogi felelősségrevonása kérdésében

(Kassa, március 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) A szlovenszói emberevő cigányok borzalmas büntette az egész világ jogi közvéleményét foglalkoztatja, de természetesen elsősorban a csehszlovák jogászokat. A jogászok lázasan keresik a büntetőtörvénykönyv ama paragrafusát, melynek alapján büntetéssel sújthatók a borzalmas szinjáték azon résztvevői, kik a gyilkosságokban ugyan nem vettek részt, de résztvettek a meggyilkoltak hulláinak feldolgozásában és elfogyasztásában.

E kérdés megoldása nagyon komoly probléma elé állította a büntetőjogászokat. A vélemények eltérőek s bár mindenki érzi, hogy ezek a szereplők is büntetést érdemelnek, nehezen tudnak találni olyan paragrafust, melynek alapján bűnösségük megállapítható volna. Ugyanis a helyzet az, hogy se a magyar büntetőtörvényben, mely jelenleg még érvényben van Szlovenszón, se az osztrák büntetőkodekxben, de egyáltalán, az egész művelt világ büntetőtörvényeiben nem találunk paragrafust, mely az emberevést, mint sui generis bűncselekményt büntetné.

A törvényhozások ezen állásfoglalása nem új keletű, megtaláljuk nyomait a klasszikus görög törvényhozásban is. Tudott dolog, hogy a klasszikus görög büntetőtörvénykönyvek nem sújtották különleges büntetéssel az apagyilkosságot, egyszerűen azon indokból, mert elképzelhetetlennek, egyenesen lehetetlennek tartotta, hogy akadjon gyermek, aki atyját megöli.

A büntetőjogászok véleménye a szépsű kannibálok azon tetteit illetően, kik csupán a hullák feldolgozásában vettek részt s azokat elfogyasztották, tehát a gyilkossághoz tulajdonképpen semmi közük nincs — három részre oszlik.

Az egyik vélemény szerint ezek a tettesek

a Büntetőtörvénykönyv 371. §-ába ütköző bűnpártolást követtek el.

Az ezen szakaszt vitatók véleménye szerint a holttestek megfőzői és elfogyasztói közreműködtek arra nézve, hogy a bűnfelek (a hullák) eltüntessenek, ezáltal megnehezítsék a nyomozást s hogy ilykép a tettesek (a gyilkosok) büntetlenek maradjanak.

Ezen véleményhez azonban sok szó fér. A jelen esetben, (legalább is az ügynek közismert jelenlegi stádiumában) semmiféle bizonyíték se merült fel arra nézve, hogy a tettesek azon célból főzték meg és fogyasztották el a hullákat, hogy ezzel a bűnfeleket eltüntessék, hanem egyedül és kizárólag azon célból, hogy hódoljanak bestiális szenvedélyüknek s azokat elfogyasszák.

De ha el is fogadjuk a 371. §. védelmezőinek az álláspontját, ezzel még mindig nincs megoldva a kannibalizmus kérdése. Mert épen úgy a 371. §. szerint minősülne a cselekmény az esetben is, ha a tettesek a hullarészeket megfőzték, odadobták volna a kutyáknak, vagy sertéseknek, mert ez esetben is a végeredmény a hulla eltűnése lett volna.

Miután azonban a jelen esetben semmiféle ténybeli adat nincs arra nézve, hogy a cselekményt kifejezetten a holttest eltüntetése céljából követtek volna el, a 371. §. szerinti minősítés nagyon nehezen fog megállani.

A harmadik vélemény szerint a tettesek egyáltalán nem büntethetők, mert cselekményük nem minősíthető sem bűnpártolásnak, sem az emberi holttest meggyalázásának, ez egy sui generis cselekmény, melynek megtorlásáról a törvényhozó elfelejtett intézkedni.

A jogászöröket épen ezért ez a kérdés élenként foglalkoztatja s kíváncsian várják a vélemények kialakulását.

Ha purimkor ilyen blankettán megváltja gratulációját, táviratát eljuttatjuk Erec-Jisraelebe

HANDED IN ON
AJ

TELEGRAM

KEREN KAJEMETH
JERUSALEM

25 éves jubileuthoz gratulálunk,
edja Isten az elkövetkezendő 25 évben a Keren Kajemeth befejezze Palesztina földjének visszaváltását.

A. B. Satmar

KINDLY ACCEPT THIS
SINCERELY MEANT
MESSAGE PER POST
INSTEAD OF A
TELEGRAM
THE DIFFERENCE IN COST
GOES TO THE BENEFIT OF
THE JEWISH NATIONAL FUND

אור יקר
ביום פורים
בשנת ה'תרפ"ז
ביום
טלגרמה
הסכם היהודי
לפיקודת
הציונים

Minden gratuláció-megváltás földet hódít vissza.

Minden
hogyan Rom
A lapok k
hogyan anny
sok is a j
mit kezde
totta a ki
külföldön,
fuvardijke
jon ki az
is sok volt
kálták az
csak nem

Azaz, l
sóbányák
azok még
gyei falub
az ételt, h
könyv...

Csakho
a gyakorla
kedője pél
sóbányából
szokás szer
négy napr
nem vissza
kedő levél
lasz. Mint
feladott eg
az aktuson
kül a post
elmaradt.
fontosabb
hívta fel a
ujjára az

Mit tes
a másik só
pénzt. Ujr
mindig ni
is sok van
csak a pér
duljon Dés
kedő a ko
dult, tegy
A monopo
a harmadil
szigetét vá
berünk a
Onnap azt
sem jött v
sincs só, m

Mert a
tal ugylás
husz belöle

Kereste
törvénypar
között ny
megtaláló
adja be a
kesztőségél
keket törté
szitette el
a bukaresti
tény Nemz
akik titkos
dekében e
tettek. Vol
zött egy m
is követünl
ben, nem j

Ez a m
lehet, hogy
a hadbírósa
kiáltvány k
tartás után
a hadbírósa
miért tetté
szükségesne
a hadbírósa
tatás, sem
gel, a lap
a kombinác

Epen e
a „Cuvantu
veszítetté el

Tava

PIL-PUL

Minden iskoláskönyvben meg vagyunk írva, hogy Románia földje igen gazdag sóbányákban. A lapok közgazdasági rovatából kiderül az is, hogy annyira sok a só Romániában, hogy már sok is a jóból. A sok sóval már nem tudott mit kezdeni a kormány, fogta magát leszállította a kiviteli vámját, hogy kapósabb legyen külföldön, de még mindig sok volt a só. Jött a fuvardíjkezdés, hogy könnyebben guruljon ki az országból a fehér kincs, de még így is sok volt a só. Nem volt mit tenni. leredukálták az üzemeket, de ez sem használt, a só csak nem akart elfogyjni.

Azaz, hogy mégis elfogyott, nem ugyan a sóbányákból és nem a zsufolt raktárakból, mert azok még ma is zsufoltak, csak egy biharmegyei faluból, ahol két hónap óta sótlannal eszik az ételt, holott, hogy is mondja az iskoláskönyv...?

Csak hogy az iskoláskönyv is mást mond és a gyakorlat is mást. A biharmegyei falu kereskedője például a múlt év decemberéig a dési sóbányából kapta a sót. Január elsején rendes szokás szerint újra beküldte a pénzt. Tizen-négy napra rá megérkezett — nem a só, hanem vissza a pénz só, sőt szó nélkül. A kereskedő levélben kért felvilágosítást, se só, se válasz. Minthogy azonban a só nagyon kellett, feladott egy táviratot válasz fizetve, de ezen az aktuson 20 lejt keresett minden munkanélküli a posta, mert az előre megfizetett válasz elmaradt. A válasznál azonban még mindig fontosabb volt a só és emberünk telefonon hívta fel a bányát, ahonnan elküldték Marosújvárra azzal, hogy ott is van sóhivatal...

Mit tesz ilyenkor a szegény ember? Elmegy a másik sóhivatalba és elküldi Marosújvárra a pénzt. Ujra estelik két hét és a faluban még mindig nincs só. Marosújváron pedig nagyon is sok van, de sőt azért onnan sem küldtek, csak a pénzt vissza és egy jó tanácsot: forduljon Dére. Nem volt mit tenni, a kereskedő a kolozsvári monopóliumigazgatóság felé fordult, tegyen igazságot: Dév vagy Marosújvár? A monopóliumigazgatóság a két sóhivatal közül a harmadik mellett döntött és — Máramaros-szigetet választotta. Nosza hamar elküldte emberünk a pénzt Szigetre hat héttel ezelőtt. Onnap aztán nemcsak só nem jött, de a pénz sem jött vissza, válasz se. És a faluban ma nincs só, minden iskoláskönyvek ellenére.

Mert az igaz, hogy sok a só, de a sóhivatal ugylátszik kevés. Még kellene vagy tiz-husz belőle.

Kerestetik egy becsületes megtaláló. Több törvényparagrafusnak rejtélyes körülmények között nyomavesztett, ha valamelyik becsületes megtaláló nyomára bukkanna, kérik, hogy adja be a bukaresti „Cuvantul“ című lap szerkesztőségébe. Mert a szóbanforgó törvénycikkeket történetesen a „Cuvantul“ riportere vezette el valahogyan. Történt ugyanis, hogy a bukaresti hadbírósg őrizetbe vette a Keresztény Nemzetvédelmi Ligának két vezetőjét, akik titkos szövetséget szerveztek és ennek érdekében egy csatlakozási kiáltványt terjesztettek. Volt ennek a kiáltványnak többek között egy mottója is, amely így szólt: „Bármit is követünk el a nemzet megmentése érdekében, nem jelent törvénysértést.“

Ez a mottó eléggé világos. Körülbelül sejteni lehet, hogy a „bármit“ mit jelent. Alighanem a hadbírósg is sejtette, azért vette őrizetbe a kiáltvány két aláíróját. Hogy másfél napi fogvatartás után szabadlábra helyezték őket, ez már a hadbírósg dolga. Valószínűleg tudják, hogy miért tették, még akkor is, ha nem tartották szükségesnek a nyilvánossággal közölni. És mert a hadbírósg valóban nem közölte se a letartóztatás, sem a szabadonbocsátás okát a közönséggel, a lapoknak nem maradt más hátra, mint a kombináció.

Épen erről a kombinációról van szó, mert a „Cuvantul“ valahogy ebben a kombinációban szitette el a törvényparagrafusokat. A „Cuvantul“

ugyanis így kombinált: szabadon kellett bocsátani a letartóztatottakat, mert nem lehet találni olyan törvényparagrafusokat, amelybe ütközönek lehetne minősíteni az akciót.

Vagyis elvesztek ezek a törvényparagrafusok, ezt akarja mondani a „Cuvantul“. Hiszen valamikor megvoltak, legalább mi úgy emlékszünk. Sőt úgy rémlik nekünk, mintha még ma is megvolnának. És a becsületes megtaláló, ha épen keresni akarja, talán megtalálhatja a

polgári és katonai büntetőtörvénykönyben valahol ott, ahol a törvényellenes cselekedetre való izgatásról van szó. Egész könnyű dolog ebben az esetben becsületes megtalálónak lenni. Csak be kell vinni a két törvénykönyvet a „Cuvantul“ szerkesztőségébe. Talán nem is kár a fáradságért, ha nem is adják ki a becsületes megtalálónak járó jutalmat, esetleg tanulhatnak belőle egy kis alaposabb kombinációs készséggel. És ez is valami.

Averescu miniszterelnök méltatta a ratifikálást a szenátusban

Oroszország nem változtat álláspontján a beszarabiai kérdésben

(Bucuresti-Bukarest, március 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) A szenátus ülésén az első szónok Averescu tábornok volt, akit lelkes tapsokkal és éljenzéssel fogadtak. A tábornok beszédét Durazzo márkai Mitilineu külügyminiszterhez intézett írásbeli közlésének felolvasásával kezdte, amelyet hosszas és lelkes taps követ. A miniszterelnök ezután állandó ováció közepette fejté ki, hogy a tapsokat az Olaszország iránti szimpátia jeléül fogja föl, de bizonyos tekintetben személyes elégtételnek is tekintti. Amikor az olasz-román szerződés nyelvébe után hazaérkezett Olaszországból, azzal a meggyőződéssel jött vissza, hogy nagy szolgálatot tett hazájának. Meggyőződésének akkor nem volt még itthon a kellő visszhangja. Ő jól ismerte az országot és az embert, akivel a római egyezményt megkötötte. Azok azonban, akik kritizálták, nem ismerték sem egyiket, sem másikat. Felvilágosítani kri-

tikusait pedig nem tudhatta, mert nem volt még meg a teljes szólásszabadsága a kérdésben, amelynek tulsok beszédével többet árthatott, mint amennyit használt volna. Sőt még ma is, amikor erről beszél és szólásszabadsága már sokkal nagyobb, be kell vallania, hogy nem mondhat el mindent, ami a kérdés mögött van.

Moszkva, március 10. Az „Izvestia“ foglalkozva a beszarabiai ratifikálás ügyével, kijelenti, hogy nem alaptalan a népszövetségi körökben hangoztatott az a gyanu, hogy a ratifikálás összefügg Angliának a szovjettel szemben gyakorolt külpolitikájával. A szovjet nem ismeri el az olaszok ratifikálását és eddigi álláspontján sem változtat a beszarabiai kérdésben. Olaszországnak ez a lépése ellenséges és veszélyezteti az eddig a két állam között fennállott jóviszonyt.

Indiában mozgalom indult meg a kantoni csapatok támogatására

Borodinnét szabadon bocsájtották

London, márc. 10. Sanghaji jelentések szerint Csang-Csuang-Csang parancsára agyonlőtték a szovjet három diplomáciai futárját. Pekingi politikai körök nem tartják lehetetlennek, hogy Oroszország és az északi tartományok között emiatt kenyértörésre kerül a sor. Csang-Csuang-

Csang Borodinné ellen, aki amerikai állampolgár, elrendelte az eljárás megszüntetését. Indiában erős mozgalom indult meg azzal a céllal, hogy a kantoni kormányt katonailag is támogassák. Indiai segélycsapatokat toboroznak, akik rövidesen Kantonba mennek.

Trebitch Lincoln vezeti az angolelles kampányt Kantonban

London, márc. 10. Trebitch-Lincoln, a jelenkor legnagyobb magyarországi származású kémje, az egykori presbiterianus-püspök, angol alsóházi képviselő, a Kapp-puccs sajtófőnöke stb. — mint emlékeztetés — annak idején hihetetlen kalándok és erőfeszítések közben utazott Angliába Jáva-szigetéről, hogy rablógyilkosságért halálraítélt fia érdekében közbelépjen, de későn érkezett és mikor le akart szállni a hajóról, a detektívek figyelmeztették, hogy ha angol földre lép, azonnal letartóztatják. Lincoln borzalmas fenyegetéseket hangoztatva Anglia és a fehér faj ellen, egy másik hajóra ült és nemsokára Svájcban tünt fel, akkor már mint a kínai kantoni kormány megbízottja, aki százmilliókra rugó kölesön ügyében dolgozott ottan. Ekkoriban az újságírók előtt is kijelentette, hogy vissza akart vonulni a politikától és intrikáktól, de hazája elkergette és ő ezt vissza fogja fizetni.

— Kinára gondolok — mondotta. — A sárga tömegek segítségével fogom megalázni azt az országot, amely engem, mint ellenséget kezelt. Trebitch-Lincoln neve még egyszer át fog hangzani az egész világon. Nyolc év kell még Kína talpraállításához, de már sokkal előbb meg fogja tudni Európa, hogy dolgozom. Először gondoskodni fogok róla, hogy a keleti események teljesen igénybe vegyék a nyugat-európai hatalmakat. Ha aztán eljött az ideje, akkor Jüncein tartományból inváziót indítok Indokína ellen. Egyben azonban azon is leszek, hogy Tibet és Brit-India határai állandó veszélyben legyenek és hogy Perzsiát és Afganisztánt bevonjam a veszélyes zónába. Az indokínai események arra fogják Franciaországot is kényszeríteni, hogy csapatokat küldjön oda.

ami által Németország revanskilátásai lényegesen megerősödnek.

Trebitch-Lincoln ugylátszik, igyekszik is beváltani fenyegetéseit. Ot évvel ezelőtt tünt fel először Kinában, Sanghajban 100 márkával a zsebében. Két hónap alatt annyira megtanulta a nyelvet, hogy a vezető politikusoknak előadhatta terveit. Csakhamar előkelő állást kapott és saját testőrsége is volt.

A kalandor azonban ezuttal is visszaélt a beléhelyezett bizalommal és megszökött azzal a pénzzel, amit európai útjára kapott. Ekkor a kínaiak díjat tűztek ki fejére. Mindazonáltal fenyegetéseivel hiven, visszatért tavaly nyáron Közép-Kinába és mivel Vu-Pei-Fu nem reflektált szolgálataira, ahhoz a tábornokhoz ment, aki díjat tűzetett ki fejére. Hogy mit beszélt Trebitch-Lincoln és a tábornok, akinek Yang-Sen a neve, az titok, az eredmény azonban az lett, hogy a világgalador, mint a tábornok tanácsadója működött tovább. Hogy pedig Yang-Sen szakított Vu-Pei-Fuval és átpártolt a kantoniakhoz, az már Trebitch-Lincolnak köszönhető.

Legolcsóbban beszerezhető ma a dol-láralacsony árfolyama folytán

Underwood

a világ legtökéletesebb írógépe is. Gyári új gépeknel 2 millión felüli sorszámmal tartunk. Gyári vezérképviselet: Office Equipment Company

nyveiben berevést

ntetőjogi

és-ába ütköző bün- véleménye szerint lfogyasztói közre- bünjelek (a hullák) mehezítsék a nyo- tesek (a gyilkosok)

an sok szó fér. A ügynek közismert iféle bizonyíték se gy a tettesek azon ottták el a hullákat, eltüntessék, hanem célből, hogy hódol- nek s azokat el-

371. § védelmezői- még mindig nincs kérdése. Mert épen stülne a cselekmény esek a hullarészeket a kutyáknak, vagy n is a végeredmény

esetben semmiféle ézve, hogy a cselek- est eltüntetésé cél- 371. § szerinti mi- megállani.

szerint a tettesek ök, mert cselekmé- em bünpártolásnak, egyalázásának, ez egy helynek megtorlásáról ntézkedni.

ezért ez a kérdés kíváncsian várják a

gratuláció- c-Jisraelbe

ódít vissza.

Tavaszi ruhák olcsó festése, tisztítása megkezdődött CINK-nél, Cluj

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Marton Ernő.
Az Uj Kelet cikkeinek utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Adár hetediké

A szokóéves voadár hetediké van ma, ősi emlékünnepe annak, hogy ezen a napon, a zsidó időszámítás szerint 2413-ik év Adár hónapjának a napján született a zsidóság minden időkre való nagy mestere és 2435-ben ugyancsak Adár havában 7-én halt meg Nebó-hegyén ez a vezér, aki pedig soha meg nem halt, nem halhatott meg, mert lelke egybeforrott a zsidó nép lelkével, mert törvényei abból a gondolkodásból és érzésvilágból fakadtak, amelyek örök tulajdonai voltak és örök tulajdonai maradnak ennek a népnak.

Nem ünneppel köszöntik e napot, hanem azzal, hogy ezen a napon „szijunot“ rendeznek. A hagyományosan nevelt, talmudismeretekben járatos zsidók minden évben vállalják kenyérkereseti gondjaik és küzködéseik mellett egy-egy talmudtraktátus végigtanulását. Akik tagjai az ilyen egyesületnek, összegyűlnek e nap estjén és talmudi pil-pulok, vagy agadisztikus előadásoktól hangos az Adár hetediké lakoma. Így ünneplik Mose rabénu születése napját a hagyományos zsidók. A templomokban emlékbeszédet tartanak az év halottai felett és rendszerint azokat említik meg, akiknek a testi elmulása még nem jelenti a halott egyéniségének letűnését. Így kapcsolódik a zsidók lelke egymásba s ezért ez a nap, ha nem is ünnepe a népnak, amelynek emlékében kipuszthatatlanul él Mózes nagy és szent alakja, a törvényhozó, aki az emberség és az igazság törvényeit adta nekünk.

Szombat és vasárnap este rádió-koncertek az Ujságíróklubban. Az Ujságíróklub vezetősége értesíti a klub tagjait, hogy szombaton és vasárnap este 9 órától kezdve a klub helyiségeiben rádió-koncertek lesznek. A vezetőség gondoskodni fog arról is, hogy a megjelenő tagok szórakoztatására a dus választék-ból a legszebb programpontokat válassza ki mindkét este. A belépés díjtalan.

Megzavarták Alberti Thomas belgrádi előadását. Belgrádból jelentik: Thomas, volt francia miniszter és a Népszövetség mellett felállított Munkügyi Hivatal igazgatója, tegnap a belgrádi egyetem nagytermében előadást tartott. Amikor fellépett az emelvényre, a karzatról röpcédulákat dobáltak le és néhány tüntető „Le a háborus miniszterrel!“ kiáltással akarta megzavarni az előadást. A rendőrség kivette a tüntetőket, akik javarészen egyetemi hallgatók voltak. A rendőrség tizenöt diáklányt letartóztatott. Thomas ezután zavartalanul tarthatta meg előadását.

Az új Palesztina történelme. Ilyen címmel Giszkalay János tart vetített képes előadást vasárnap este a kolozsvári Barisszia X. kulturesztye keretében, az épülő ország fejlődéséről.

Nagy vámcsalás Bécsben. Bécsből jelentik: A bécsi hatóságok néhány nappal ezelőtt nagy vámcsalást fedeztek fel, amelyben több nagykereskedő és szállító van kompromittálva. Itáliából érkezett tranzitárukról van szó, amelyet Bécsen át irányítottak Jugoszlávia felé. A küldeményeket, javarésben értékes textilárakat, melyeket a főtámhivatalban leraktároztak, egyszerűen kiürítették és Bécsben forgalomba hozták. A ládákat pedig fával, papirossal és kövekkel töltötték meg. A rendőrség eddig 3 textilnagyereskedőt, két textilgyőnököt, a vámhivatalnak tisztviselőjét és két szállító cég alkalmazottját tartóztatott le. Azt hiszik, hogy a letartóztatások sora a közeli napokban növekedni fog.

Éles liberális támadás Kolozsvár polgármestere ellen

Osvada polgármester cáfolja a „Viitorul“ és a „Natiunea“ vádjait

(Cluj-Kolozsvár, március 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) A liberális sajtóorgánumok, a kolozsvári „Natiunea“ és a bukaresti „Viitorul“ az utóbbi időben elkeseredett kampányt indítottak Kolozsvár jelenlegi vezetői, elsősorban Osvada Vasile polgármester ellen. A „Natiunea“ egyik legutóbbi számában „Pénzügyi káosz a városban“ címmel cikkezett, míg a „Viitorul“ konkrét vádakot emelt Osvada polgármester ellen. Többek között a vízműveknél lefolytatott vizsgálatot tette a liberális orgánum éles bírálat tárgyává és rámutatott arra, hogy a Savu volt vízvezetési igazgató elleni vizsgálat mögött politikai megfontolások húzódnak meg.

Vádolnak a liberálisok

A lap szerint ugyanis Savu egy hajszának az áldozata, amely azt célozza, hogy az igazgatói posztot a néppárt egy bizalmi embere foglalja el. A Roata villamosmű igazgató elmozdítását is kifogásolta a „Viitorul“, majd azzal vádolta meg Kolozsvár város vezetését, hogy egyéni érdekekből kanalizáltatott a Cantemir-utcában.

Osvada polgármester a kolozsvári kormányhivatalos „Biruinta“ hasábjain válaszol most a liberálisok vádaskodásaira. A polgármester az egyes vádpontokra a következőket mondotta:

Mit mond Osvada polgármester

Sohasem kitoráztam bűnök után a város volt liberális vezetőinek tevékenységében, mint azt a „Viitorul“ állítja. De meg kellett állapítanom annak a 11 millió lejnek a hollétét, amelynek a könyvek szerint a város kasszájában kellett volna lenni és amelyet csak papíron mutatott ki a liberális vezetés.

Ebből a 11 millióból 8 millió a kolozsvári vízművek terhére esett. Miután az összeg verifikálása elsőrendű kötelességem volt, a Bohatli mérnök elnöke alatt egy bizottságot delegáltam a vízművek ügyvezetésének ellenőrzé-

Az Árvagondozó nagybányai csoportjának tevékenysége. Az Erdélyi Zsidó Árvagondozó nagybányai helyicsoportja kibővítette munkakörét, amennyiben nemcsak a hadiárvak, hanem az összes többi árvagyermek nevelését is gondjaiba vette. A megnövekedett terhek fedezésére a helyicsoport minden szombaton este teastélyeket rendez. Az elmúlt hét szombat estjén tartották meg a második nagy ünnepét, amely minden tekintetben igen jól sikerült. Az István szálló nagytermét zsufolásig megtöltötte az árvak ügyét szívén viselő közönség. Az estély rendezéséért elsősorban a helyicsoport elnökét, Lányi Albertné, Lányi Albert táblabíró nejét, dr. Erdős Vilmosné pénztárnoknő és Hirsch Jakabné leti elismerés. Március 19-én purimi estét rendez a helyicsoport, amelynek eredménydus működéséhez az említettek kivül dr. Gottlieb Kálmán titkár, Jakab Samu körzeti titkár és Kohn Rózi, a helybeli leányegylet elnöknője járulnak elsősorban hozzá. (I. A.)

Ellenőrző órák a vagonfosztogatások ellen. A kolozsvári állomáson az utóbbi időben szinte napirenden lévő vagonfosztogatások végül komolyabb rendszabályok foganatosítására ösztönözték az illetékes hatóságokat. Sibianu állomásfőnök többszöri intervenciójának eredményeképpen a kolozsvári állomáson szolgálatot teljesítő nyolc éjjeli ór között 6-6 speciális ellenőrző órát osztottak szét. Az órákat különböző pontokon helyezték el, különös tekintettel arra, hogy a veszélyeztetett helyeken két-három éjjeli ór is találkozhat. Az órákat minden tíz percen fel kell huzni s így az öröknek az ellenőrzésük alatt álló területeken állandó aktivitásban kell lenniük. Természetes, hogy ha azon a területen mégis történe lopás, úgy azokért az éjjeli órák felelősségre vonhatók. Remélhető azonban, hogy ez az ellenőrzési rendszer végül is konszolidált állapotot fog megteremteni a kolozsvári vasuti állomás és a vasuti árúk el fognak jutni rendeltetési helyükre.

Háromszázezer lej kártérítésre ítélték Kolozsvár városát. Maksai János kolozsvári mérnök, a városi tanács megbízásából két évvel ezelőtt kiköveztette a Gyufagyár-utcát. A munkálatok 306 ezer lejbe kerültek, amelyet annak idején

a városi tanács meg is szavazott. A Comisiunea Interimara azonban különböző indokok alapján az összeg kifizetését hosszú ideig halogatta, utóbb kéreken megtagadta. Maksai beperelte a várost. Háromszor volt már ebben az ügyben tárgyalás anélkül, hogy a bíróság ítéletet hozott volna. Tegnapelőtt aztán a járásbíró, minthogy a város képviselőjében ezuttal sem jelent meg senki, makaessági ítéletet hozott és arra kötelezte a város tanácsát, hogy a 306 ezer lej és költségeket nyolc napon belül végrehajtás terhe mellett fizesse meg.

Egyidejűleg Savu igazgató benyújtotta lemondását, a lemondó levelében többek között a következőket mondja:

„Felelek mindazokért a károkért, amelyeket terhemre megállapítanak“.

Ugyanily feltételek mellett lemondott Meister, a vízművek anyagiaktárának vezetője. A lemondások nyomán most folyik az üzem vezetésének átvétele és csak ennek megtörténte után alkotható világos kép a történekről. Savu igazgató üldözéséről már csak azért sem lehet szó, mert hat hónapig engedték működni anélkül, hogy bemutatta volna mérnöki diplomáját, amelyet két évvel ezelőtt, már a liberális városi vezetők is kértek tőle. Savu igazgató mindmáig nem tett eleget ennek a kötelezettségének.

Ki távolította el Roatát?

Ami a Roata igazgatónak a villamosművek eléről való eltávolítását illeti, csak annyit mondhatok, hogy a Roata elleni vizsgálatot nem én vezettem, vagy a Comisiunea Interimara, hanem a volt teljes városi tanács, amely nyílt ülésen határozta el a villamosművek volt igazgatójának eltávolítását, miután előzőleg meghallgatta Kolozsvár legkiválóbb jogi szakértőinek véleményét.

A harmadik vádat illetően rámutatott a polgármester arra, hogy a kanalizációsok, amelyekről a vád említést tesz, még a liberális rezsim alatt megkezdették és a Comisiunea Interimara csak befejezte ezeket a munkálatokat.

A polgármester végül méltatlankodásának adott kifejezést afölött, hogy munkájában támogatás helyett igaztalan vádak és gáncoskodások érik.

Purim Erec Jiszráélért. Felhívjuk az olvasók figyelmét a KKL purimációja kapcsán a távirati megváltási akcióra. A purimáció lebonyolítása alkalmával felkeresnek minden zsidó családot, hogy a hirdetésben látható távirati blankettát töltsék ki és aláírásával lássa el, annak megváltási összegét a Keren Kajemethez juttassa el. A Keren Kajemet összegyűjtve ezeket a blankettákat, eljuttatja Jeruzsálembe, ahol a zsidó nemzeti könyvtárban fogják megőrizni történelmi dokumentumként annak, hogy a zsidóság felismerte az egyetlen utat, amelyen jövőjét megmentheti, Erec Jiszráél felépítését. Kérjük az olvasót, hogy ne mulassza el kitölteni és megváltani távirati gratulációját.

STANIOLT

Nagyban is szállít Révész Béla papirkereskedése Marosvásárhely Kérjen ajánlatot

Concurenta

Brassó és vidéke legelőkelőbb közönségének **öriszabósága** első helyen vezet **Concurenta** mint szabásban Tehénpiac 4. Brassó. A fűrdővel szemben. Szövetraktár

Saját készítményű kész férfi- és gyermekruhák

Szász Németh

A német fésiparág investíciói

Cluj-Kolozsvár: tőke feltámadt vers nemzetközi pénzpiac gyelme fordul afelé Németországnak ar az inflációs összeom jutott el mai erejé hatalommá teszi a desre ad igen érdek az a jelentés, ame nemzetgazdasági m rodalmi gyűlés hatá küldött ki azzal a német tőkében me fejlődési stádiumát. jektivitással összeál azután jelentését a és trösztök gazdas által képviselt, va áll arányban. A ka latok alaptökéjét ve

Nem lesz érdek jellemző adatot kir káliumiparban dolg vállalat, amely az tőkének 98 százalé van tömörülve. A tröszt kezében van, 93 százalékát képv vállalat közül 118. A vegyi iparban in tőkéből 1530 millió százalékának felel vállalat közül csak kilenc vállalat az százaléká fölött re ban dolgozó kon nyolevanhatszázalék ipariak az alaptö könnyű fémipar 26 százalékát rep bórparban még al rekvés, a faiparban százaléká van trö koncentrációs törek intézeteknél a ké 1659 millió arany bank közül 142 b hez 1224 millió százalékának felel r tőkének 81 száza intézeteknél pedig

Az egész világ különösképpen kifej retések. Részben a állott általános áré tőke rentabilitása szertelensége folyt a nagy befektetés konjunktura követ tették szükségseri vállalatok kooperác állapítható, hogy trálódva, amelynek a következőkben lá

Tekintettel arr latok között hatali vállalatok koncent ménye az, hogy az is érdekközösség életben azonban e tottjával is lehet csoport, amely ug van több konkurre heti ezeknek a trösztbe való tö másik oka abban a az ipari tőke és a szupremáciáért. Me is mindig kedvezőt mas ipari kartellel hogy azonban min fontosságu az, hog valamilyen ipari

Százszázalékos tőkekoncentrációval tör Németország piacainak visszaszerzésére

A német festékipar 81 vállalata közül 9 van csak kartellben, de az egész iparág investált tőkéjének 96,3 százalékát képviseli. A német kormány érdekes jelentést a trösztök, konszernek és kartellek alakulásáról

Cluj-Kolozsvár, március 10. Amióta a német tőke feltámadt versenyképessége érezhetővé lett a nemzetközi pénzpiacokon, egyre szélesebb rétegek figyelmébe fordul afelé a kérdés felé, hogyan sikerült Németországnak aránylag rövid idő alatt kigázolnia az inflációs összeomlásból és azon keresztül hogyan jutott el mai erejéhez, amely ismét gazdasági nagyhatalommá teszi a német birodalmat. Erre a kérdésre ad igen érdekes és figyelemreméltó feleletet az a jelentés, amelyet most tett közzé a német nemzetgazdasági minisztérium. Még 1925-ben a birodalmi gyűlés határozatából a kormány bizottságot küldött ki azzal a feladattal, hogy állapítsa meg a német tőkeben megindult koncentrációs folyamat fejlődési stádiumát. A bizottság a legszigorúbb objektívítással összeállított adatok alapján tette meg azután jelentését a különböző kartellek, konszernek és trösztök gazdasági jelentőségéről, amely az ezek által képviselt, vagy ellenőrzött tőke nagyságával áll arányban. A kalkuláció alapjául csak a vállalatok alaptőkéjét vették figyelembe.

A trösztök és konszernek országa

Nem lesz érdektelen ebből a jelentésből néhány jellemző adatot kiragadni. A világhírű fejlettségű káliumparban dolgozó 21 részvénytársaság közül husz vállalat, amely az egész iparba befektetett alaptőkének 98 százalékával rendelkezik, konszernekben van tömörítve. A bányapar is néhány hatalmas tröszt kezében van, amelyek az összbefektetések 93 százalékát képviselik. A kémiai iparban 620 vállalat közül 118 kartellben van, amely kartellek a vegyi iparban investált 1850 millió aranyárú tőkéből 1530 millió fölött rendelkeznek, ami 82,7 százalékának felel meg. A festékiparban dolgozó 81 vállalat közül csak 9 van kartellben, de ez a kőene vállalat az egész iparág tőkéjének 96,3 százaléka fölött rendelkezik. Az elektrotechnikában dolgozó konszernek az investált alaptőke nyolcvanhatszázalékát koncentrálták. A nehézipariak az alaptőke nyolcvan százaléka, míg a könnyű fémipar az összes investícióknak alig 26 százalékát reprezentálja. A textil-, papír- és bőrparban még alig mutatkozik koncentrációs törekvés, a faiparban is a befektetett tőkének csak 6 százaléka van trösztösítve. Ugyancsak lanya a koncentrációs törekvés a kereskedelemben. A pénzintézeteknél a következő adatokat találjuk: Az 1659 millió aranyárú alaptőkéket képviselő 720 bank közül 142 bank tartozik különböző konsernekhez 1224 millió aranyárú tőkével, ami 73,8 százalékának felel meg. A hajózási vállalatok alaptőkéjének 81 százaléka van koncentráva, a biztosító intézeteknél pedig az alaptőke 77 százaléka.

A banktőke és ipari tőke harca

Az egész világon mutatózó, de Németországban különösen kifejlődött tőkekoncentráció okai ismeretesebbek. Részben a szabadverseny elfajulásával beállott általános áresések, amelyek miatt csökkent a tőke rentabilitása is, részben pedig a termelés rendszeresítése folytán fenyegető azon veszély, hogy a nagy befektetéssel dolgozó üzemek egy rossz konjunktúra következtében holt tőkévé válhatnak, tettek szükségesszerűvé az egyes iparágakban dolgozó vállalatok kooperációját. Ugyanezért azonban megállapítható, hogy a banktőke is erősen van koncentráálva, amelynek okát a német kormány jelentése a következőkben látja:

Tekintettel arra, hogy a bankok és iparvállalatok között hatalmas nexusok vannak, az iparvállalatok koncentráálásának természetes következménye az, hogy az őket finanszírozó pénzintézetek is érdekközösségbe tömörüljenek. A gyakorlati életben azonban ennek a jelenségnek a megfordítottjával is lehet találkozni. Egy bank, vagy pénzcsoporthoz ugyanolyan mértékben érdekelve van több konkurrens vállalatnál, maga kezdeményezheti ezeknek a vállalatoknak kartellbe, vagy trösztbe való tömörülését. A bankkoncentráció másik oka abban a küzdelemben keresendő, amelyet az ipari tőke és a banktőke folytat a gazdasági szupremáciáért. Mert a leghatalmasabb pénzintézet mindig kedvezőtlenebb helyzetben van egy hatalmas ipari kartellel, vagy trösztrel szemben. Mint hogy azonban minden pénzintézet részére döntő fontosságú az, hogy ne legyen egyszerű függeléké valamilyen ipari kartellnek, vagy trösztnek, a

pénzügyintézetek helyzetük megerősítésére ugyanahhoz az eszközhöz nyultak, mint az ipar és így keletkeztek a leghatalmasabb bankkonszernek és pénzügyi konzorciumok.

Visszaszerezni a piacokat

A Német kormány jelentése szerint a tőkekoncentráció Németországban még csak most van a

Elektromos furógéppel törtek be egy londoni ékszerkereskedőnél

London, március 10. A londoni rendőrség napok óta nagy felkészültséggel dolgozik egy olyan betörés ügyében, amely az ellopott értékeket véve figyelembe, tíz esztendő óta a legnagyobb ilyen bűncselekmény volt. A betörés módja és vele kapcsolatban egyéb jelenségek arra mutatnak, hogy Londonban egy amerikai betörőbanda dolgozik, és már első vendégszereplésükkel a londoni rendőrséget nagyon nehéz és fáradsággal megoldható probléma elé állították.

A betörés egy Fightsberg nevű gyémántkereskedő üzleti helyiségében történt, ez az üzlet a Commercial-Road-ban van és az ebben az utcában megtelepült drágaköveskereskedők között egyik legjelentékenyebb. A betörést — úgy látszik — jórésen előkészítették már s a betörők pontosan informálódtak arról, hogy a cég legértékesebb drágaköveit hol tartja. Azokat a köveket, amelyek soha az üzlet kirakataiban, vagy a belső helyiség üvegvitrinjeiben nem szerepelnek. Tudták azt, hogy a briliánsok, gyöngysorok, zafírok és rubinok melyik pánccsokrényben vannak elzárva, abban a kis szobában, amely a főnök és cégtulajdonos fogadója és privát szobája. Informálva voltak egyébként arról is, hogy ennek a pánccsokrénynek közvetlen közelében húzódik az elektromos kábel.

Ez az utóbbi tény nagyfotosságu volt számukra, mert enélkül a vakmerő betörés semmiesetre sem sikerülhetett volna olyan teljesen. Sőt ha ez nem

Ön milliómos

lehet ha érti a dolgot. — Tanuljon. — Küldjön bélyegben 20 leit egy „Ex Libris“ próbaszámért. Egy év 120 lei. Lepage-nál Kvár.

legteljesebb fejlődésben. Amilyen mértékben ez a koncentráció előbbre jut egy lépéssel, ugyanolyan mértékben Németország még hatalmasabb alappal fog rendelkezni iparának racionalizálására. Ez a koncentrációs törekvés egyik legerősebb fegyvere a németeknek abban a küzdelemben, amelyet a világpiacokon elfoglalt békébéli pozíciójuk visszaszerzéséért folytatnak.

lett volna, a betörők, akik úgy látszik, mesterek a maguk dolgában, semmiesetre sem ezt a boltot keresték volna fel, amelynek pánccsokrényre egyike a legmodernebbeknek és legbiztosabbaknak.

A betörők két ajtót feltörték és minden komolyabb akadály nélkül jutottak be abba a kabinetbe, ahol a nagy briliánsoknak ez a trezóra áll. A szekrény biztosító-szerkezettel volt összekötve, amely a legparányibb érintésre riasztó csengőket hozott működésbe. A tettesek ezt is tudták, mert elsősorban átvágták a riasztó-csengő vezetékeit, amelynek helyét pontosan ismerték. A súlyos pánccsokrényt odatolták közvetlenül a villamos kábel közelébe és néhány másodperc múlva már dolgoztak a magukkal hozott nagy villamos furógépek.

A pánccsokrény fala nagyon is gyöngye volt ahhoz, hogy ellentálljon a legmodernebb és hatalmas betörő eszközöknek. Alig negyedórát tarthatt és már nyitva állt a kassza és az éjszakai vendégek minden különösebb fáradság nélkül szedték ki a pompás drágaköveket. Egész sereg nagyobb és kisebb briliánsot találtak, több mint száz különböző gyöngysort és más egyebet. Annyira biztossággal érezték magukat, hogy még arra is volt idejük, hogy szétszedjenek egy acél dobozt és megnézzék, hogy mi van benne. Megérte a fáradságot, mert a cég legnagyobb kincsét, egy kék gyémántot találtak benne. Munkájuk végeztével a pánccsokrényt visszatolták a helyére, a seprűvel, amelyet szintén magukkal hoztak, jól felsepertek a szobát, aztán otthagya az eszközöket, amelyekkel dolgoztak és a seprűt is, nyugodtan távoztak.

Kiélestedett a harc Ungvár és Munkács között Ruszinszko főváros-pozíciójáért

A belügyminiszter Munkács mellett van

(Ungvár, március 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) Már megemlékeztünk arról, hogy prágai kormánykörök Ruszinszko fővárosánál Ungvár helyett Munkácsot akarják kijelölni. A két város között azóta éles küzdelem folyik a főváros-pozícióért, mely most már odáig fajult, hogy ruszin nemzeti ügyé lett és pártokat, érdekcsoportokat mozgat meg. A főváros kérdésében pár nappal ezelőtt küldöttség ment Prágába.

A ruszin nemzeti tanács küldöttségének két tagja Prágából ma visszaérkezett Ungvárra, ahol beszámoltak utjuk eredményéről. Eszerint a küldöttséget a köztársasági elnök nem fogadta és azok a prágai tudósítások, amelyek a deputációnak a köztársasági elnökkel folytatott tárgyalásairól számoltak be, nem feleltek meg a valóságnak.

Az ungváriak Beszkid kormányzónak tulajdonítják, hogy a köztársasági elnök elé el nem juthattak, mert előzően a kormányzó volt az elnök, mások viszont Petrigalla polgármester kezét sejtik a dologban, aki magas összeköttetéseit igénybevéve, — mindenütt az ungváriak ellen dolgozik.

Tény azonban az, hogy a küldöttség több mértékadó kormánytényezővel tárgyalt és kifejtette a nemzeti tanács álláspontját úgy a főváros kérdésében, mint az autonómia és a határkérdés dolgában. A deputáció azonban nem a legjobb benyomásokkal távozott Prágából, mert noha több oldalon kaptak kötelező ígéretet, — így elsősorban a nemzeti demokratapárt és a klerikálisok állottak fenntartás nélkül Ungvár mellé — mégis egészen bizonyosra nem veszik a dolgot. Különösen lehangolta az ungváriakat

Cerny belügyminiszter álláspontja, aki határozottan Munkács híve.

A belügyminiszter kijelentette, hogy ő nem csinál az ügyből politikai kérdést, ő közigazgatási szempontokat mérlegelt, amikor a javaslatba Munkácsot vette be Podkarpatska Rus fővárosának. Ennek dacára nem fogja fel a maga részéről bizalmi kérdésnek a javaslat megszavazását és ő a többségi akarat előtt meghajlik. A mi a többséget illeti, Petrigalla dr. munkácsi polgármester egészen biztosra veszi, hogy a plénumban, ha másképp nem, az ellenzék segítségével többséghez jut. Legutóbbi prágai táviratában arról számol be a munkácsi polgármester, hogy akciójuk jól áll és 99 százalékra biztosra vehető, hogy Munkács kerül ki győztesen a fővárosért vívott harcból.

Ugyanakkor Hrbek kormánybiztos is minden erejének megfeszítésével védi az ungváriak érdekét és ugyancsak táviratban számol a helyzetről, a mi az ungváriakra nézve a kormánybiztos szerint ugyancsak kedvező.

Jól informált politikai körökben úgy informáltak bennünket, hogy prágai mértékadó tényezők tartózkodónak látszó magatartása az ungvári nemzeti tanács küldöttséivel szemben semmilyen aggodalomra nem adhat okot az ungváriaknak, mert a kérdés kedvező elintézése már korábban Ungvár javára dőlt el. A küldöttség egyik tagja, dr. Kaminszky József alapos felkészültséggel vázolta a prágaiak előtt az egész ruszin kérdést és nívós történeti okfejtéssel és adathalmazzal alátámasztott fejtegetéseit mindenütt komoly figyelemre méltatták.

Bucsu a fehérvári papnétól

Két zsidó templom szemben egymással, az egyik mellett (Erdély legrégebbi zsinagógája ez, ágyugolyókkal a falbordák között) csöndes, világos paplak, amelynek boldog őszi derűjére gyászos szomorúságot borított a Sors. A ház asszonya, aki a gyulafehérvári templomok között és a templomok halk áhitatának szellemében ápolta és óvta itt gyermekeit és gondozta urát, okosan üzte és szeretettel a jótékonykodást, ime végleg és örökre elhagyta a házat, ahol időnkint új színek és örömök rajzolták körül: unokák feslettek az életbe és odahívták eléje az új élet varázsait.

Elment. Tegnap még ott volt saját szobájában, keskeny koporsóban, gyalulatlan deszkák között és szikadt és könnyesszemű gyermekei állottak körül. Aztán bevitték a másik szobába, ahol beteg férje és a zsidó község ura és mestere, Fischer Jeszajahu leszállott volt a betegágyról, leült a gyászoló lócára és elmélyedt gondolataiba és érzéseibe. Fehér, nagyhomlokú ember, a felhők fehérsége és tisztasága ül rajta, ha Michel Angelo ismeri, bizonyára róla mintázza meg Mózzst.

Fölsegítik a lócáról, fölmagasodik a feketével leterített koporsó fejenél, pillanatokig áll, a fölcsukló fájdalom nem ereszi ki torkán a szót, de a beteg ember igaz férfi. lelkiekben erős és küzdelmekben edzett. Ur. Első azava a háziúr. Megköszöni Eisler és Krausz főbábnak, hogy eljöttek, megköszöni a vidékről beözönlötteknek, a hitközségnek, a chevranak, a nőegyletnek, és a többi fehérvári zsidó közületnek részvétét, azután beszél a távozóhoz. A mécsesről szól, a szentély mécseséről, amely ime kialudt. Negyvenkésztendő boldog életközösségéről, amely ime megszűnt. „A szent kötelek kettészakadt.”

Erélyes, friss hangja megvonaglik, ajka megrendül és az üveg alatt világos szemek könny önti el. De csak pillanatra.

— Nem is illik hozzám, hogy én, aki másokat vigasztalok, — folytatja — hogy én a katasztrófa pillanatában kishitű legyek. Lelki szememet fölfelé irányítom és áldom az Urat, mindnyájunk igaz bíróját.

Azután a Biblia hetiszakaszának kezdetét — bucsuzatója vezérgondolatát — recitálja és a zsidó tudományok és irodalom körüli ismereteinek hatalmas kertjéből szórja a legszebb gondolat-virágokat. De egyre visszatér a midráshoz — „vajikra el Mose”. Isten pedig hívta Mózzst, „bö koria sel chiba”, a szeretet hangján hívta, ahogy asszonyát is szeretettel, a fájdalomtól megkímélve, hívta magához. Mintha hallani lehetett volna a haladó ajkáról az imát: „Istenem, a lélek, amit tisztán belém plántáltál, makulátlan most is, amikor Veled egyesül.”

Kint eső szitált, de egy percre áttörte a nap a felhőket, sugarak jöttek és játszottak a fekete lepel ezüstsíllagán. És a pap (itt egy megrázóan szép zsidó fejedelem) hozta emelkedett hangon a távozónak az ittmaradtak köszöntését.

— Köszöntenek gyermekeid, akik mindig is megtartották a „Kibbud av vaem” a születészelet bibliai parancsát és akik hiszem, nem fognak elhagyni magamra hagyatottságomban engem sem. Köszöntenek utolsó utadon barátjaid, akik betegségben ápoltak. Köszöntenek rokonaid, köszönt fiad Jeruzsálemből, hűséges unokád Párisból, köszöntenek az apró gyermek-unokák és végül köszönt férjed, akivel megosztottad az ifjúság, majd a nehéz esztendő sorsközösségét. „Áldott voltál jöttödkor és áldott vagy ime távozásodkor”. Izrael génusza fogad, e nép méltó leánya voltál!

Fenségesen egyszerű volt ez a bucsu. Aki látta e bucsuzást és hallotta, soha e nagy jelenetet el nem felejt.

Kint az udvaron, a templom előtt dr. Eisler Mátyás megindító szavait már egy nagy gyászoló tömeg, a zsidók apraja-nagyja hallgatta végig és a sárban, szitáló esőben az emberek hosszú sora kísért ki a szép, régi sarkertbe a nagyasszonyt. A temetőház előtt dr. Krausz József, a dicsőszentmártoniak papja bucsuzott fájdalmasan átértzett szavakkal a kiváló asszonytól, akinek jóságát megismerte gyermekkorának négy esztendeje alatt, amelyet a fehérvári papi házában töltött el.

És a nyitott sír elé hozták a koporsót. A fekete takarót levették róla, a gyermekek és rokonság a sárga deszkák köré állottak. A chevra emberei elő-

készületeket tettek a halott elhantolására, azután két ember megragadta a koporsót, hogy leeresse a földbe.

Ebben a pillanatban gyermeki ösztönrel két leánya az elhunynak visszarántotta magához a koporsót és göresösen ölelték és esóskolták a gyalulatlan deszkát. A drámaiságban bővelkedő bucsunak ez volt a legmegrendítőbb része.

Leszállott a koporsó és mielőtt rög hullott volna

rá, a nagyasszony legidősebb fia, Tivadar bucsuzott a megtört gyermek eruptív szavaival és azzal a fogadalommal, hogy a magára maradt apára fogják immár összpontosítani szeretettüket.

A kántor gyászos szoltárokat énekelt. — „Mint fűszál az életünk. Reggel virágzik és pompázik, este elfonnyadt már és eltűnik” — még egy-két szertartás és vége a nagyasszonytól való bucsuzkodásnak. (sz. i.)

A szovjet máris készenlétbe helyezte Pétervár erődtímeit egy esetleges angol támadás ellen

Riga, március 10. Az angol-orosz konfliktus veszedelmes következményeivel számolva, a pétervári katonai parancsnokság széleskörű védőintézkedéseket tett arra az esetre, ha az angol flotta felvonulna a város ellen. A várost körülvevő magaslatokat nehéz tüzérség szállta meg. A katonai intézkedések főoka, hogy a balti flottát nem tartják elég erősnek az angol flotta szűkségessé válható feltartóztatására.

Tíz lej büntetésre ítélték, merí fegyverengedély nélkül lőtte magát mellbe

Kiss Ferenc büntetését a jószívű hadbírók fizették ki és pénzt is adtak neki, hogy hazatérhessen

(Cluj-Kolozsvár, március 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) Mindenekelőtt is engedtessek meg, hogy bemutassam a vádlottat. Kiss Ferenc nagyváradi mechanikus, 26 éves. Megtörtén, görnyedten áll a vádlottak számára elkerített rekeszben. Fényesre kopott ruháját hatalmas foltok tarkítják. Arcvonásait valami kifejezhetetlen mély fájdalom és rezignáció ilti meg. Néha felemeli fejét s olyan fájdalmas pillantással tekint körül, mintha bocsánatot kérne a hadbírótól, a katonai ügyésztől, az ügyvédektől és az ablakon betörő pajkos tavaszi napsugártól, hogy ő is az élők között van.

Az engedély nélküli öngyilkos

Kiss Ferenc tavaly egy őszi éjszakán mellbe lölte magát. A revolvert már régen a szerszám szekrényé mélyén rejtegette, szerető, féltő gonddal, mint egy titokzatos kincset. Ettől a kis browningtól várta Kiss Ferenc az ő zaklatott életének megváltását. A revolver azonban rutul becsapta Kiss Ferencet. A golyó elkerülte azt a kis szervet, amely Kiss Ferencben az életet tartotta, elkerülte a gerincoszlopot is és Kiss Ferenc életben maradt. És ekkor a revolver beárulta a hatóságoknak, hogy gazdája ostromállapotban területen engedély nélkül dugdosta, őrizte.

Igy került Kiss Ferenc összetűzésbe előbb az étellel, azután a paragrafusokkal, amelyek ennek az életnek utjait szabályozzák. És így került Kiss Ferenc foltosan, rongyosan a kolozsvári hadbíró elé.

A tárgyalás rövid volt, mint egy egyfelvonásos dráma és megrendítő képet rajzolt egy elvetélt sorsú ember életéből.

Elnök (vádlotthoz): Mit tud felhozni védelmére?

Egy szerencsétlen élet sorsa

Vádlott (fátyolozott, szinte siró hangon): Gyermekkorom úgy telt el, hogy tehetetlenül kellett végignézzem, mint veri nap-nap után véresre brutális apám szerencsétlen, magával tehetetlen édesanyját. Ha szólni merészelttem, ha együtt sirtam az édesanyjammal, úgy rámozdultak az ütlegek. Ez így tartott már évek óta és én hiába próbáltam az apám ellen fellépni. Végig kellett nézmem, mint sorvadt el az anyám napról napra az apám brutalitásai miatt. A menyasszonyom egy évvel ezelőtt fel-

bontotta az eljegyzést és elhagyott, mert nem akart egy olyan családba kerülni, ahol ilyen pokoli élet folyik. Nem bírtam tovább. Egy alkalommal munka közben revolvert találtam egy padláson. Magamhoz vettem és levelet írtam a menyasszonyomhoz, melyben kértem, hogy térjen vissza, hogy új életet kezdhessek. Nem válaszolt. Éreztem, hogy nem bírom tovább és mellbelőttem magam.

A vádlott testét fuldokló zokogás rázza meg és az egész terem, a szigorú hadbírók néma megilletődéssel állnak meg Kiss Ferenc szomorú tragédiája előtt.

Tíz lej büntetés

A katonai ügyész vádbeszéde következik. Ez azonban nem vádbeszéd volt, hanem védőbeszéd: azt kérte a katonai ügyész, hogy minimális büntetéssel sujtják Kiss Ferencet, mert másképpen a revolver nem konfiskálható el tőle és féltő, hogy ismét kárt tesz életében.

A védelemnek nem kellett Kiss Ferenc szomorú ártatlanságát bizonyítani. A hadbírók visszavonulnak, majd rövid tanácskozás után visszatérnek és az elnöklő Solomon ezredes látható megindultsággal hirdeti ki az ítéletet, Kiss Ferencet 10 lej pénzbüntetésre és a fegyver elkobozására ítélte a hadbíró.

Amikor a hadbíró fizeti a büntetést

De megszólal a vádlott:

— Tekintetes hadbíró, az egyetlen jókarban lévő ruhám eladtam, hogy a mai tárgyalásra eljöhessenek. Az öngyilkosságom következtében elvesztettem állásomat és csak egyik napról a másik napra, isten tudja, hogy tettem életemet. Nem tudom megfizetni a büntetést.

Egy pillanatra esend támad. Az egyik hadbíró pénztárcájához nyúl és kifizeti Kiss Ferenc büntetését.

A vádlott könnyes szemekkel köszöni meg. De arra sines pénze, hogy visszautazzék Nagyváradra. A hadbírók összenéznek, az uniformis és rendjelek alatt bizonyára hevesebben kezdett verni az emberi szív és a szemekből az emberi részvét és megindultság tükröződött vissza.

Öt szigorú hadbíró pár pillanat alatt összeadta Kiss Ferenc utiköltségét, hogy visszautazhassék Nagyváradra és a mult romjain új életbe kezdhesse.

Kasztner Rezső

Szolid kiszolgálás

Lakodalmak és bankettek részére külön termék

Megnyilt

■■■■

Bárány étterme

Erdélyben a legegészségesebb étterem.

Oradea

Strada Pavel No 21. (volt Pál vendéglő helyiségei) Bárány Elia, a volt Lloyd-étterem tulajdonosának a vezetése mellett

Olcsó abonoma

Olcsó abonoma

Speciális ételek

— Jól sikerült a temesvári várról jelentik, ben f. hó 6-án zett a Zeirah repét Fürstner amelyet Giszka riener Klári. Nüetett: Mayer Trude és Werk ragó Ernő he Gizi kísért. mesélt a kis Irén gigerlitán Róza Valy a tapsok hatá A hatásos élőb fehérke és Ros nath Bandi, Licht Ferkó, é hetetlenek vol héber énekét Az egy felv Irén, Kalmár Teleki Rózi adás alatt ak süknek hangos óhajjal távoztá részük hasonl

Szombat

a Keresked

„A cioniz

z

tem

Belépődij n

tem

tem

tem

tem

tem

tem

tem

tem

tem

tem

tem

tem

tem

tem

tem

tem

tem

tem

tem

tem

tem

tem

tem

tem

tem

tem

tem

tem

tem

tem

tem

tem

tem

tem

tem

tem

tem

tem

tem

tem

tem

tem

tem

tem

tem

tem

tem

tem

tem

tem

tem

tem

tem

— Jól sikerült mesedélután rendezett a temesvári „Zeirah“ Leányegylet. Temesvárról jelentik: A Zsidó Lyceum tornatermében f. hó 6-án jól sikerült mesedélután rendezett a Zeirah leányegylet. A konferenciáért szerezte Füstner Zita töltötte be. A prologót, amelyet Giszkalay irt, szépen szavalt el Kasztner Klári. Nagyon bájosan táncolták a menüetett: Mayer Rózi, és Gyuri, Schimmerling Trude és Werkner Baby. Úgyes volt a kis Faragó Ernő hegedűjátéka, kit zongorán Bohn Gizi kísért. Vásárhelyi Nusi közvetlenséggel mesélt a kis gyermekeknek. Jó volt Hirschl Irén gigerlitánca, valamint Frank Sárika és Róza Valy „Porcellánfigurá“ tánca, utóbbiak a tapsok hatása alatt megismételték a táncot. A hatásos előképben Mayer Rózsika mint Hóféherke és Rosenthal Emil, Bernát Bandi, Donáth Bandi, Schöffner Dönci, Kutner Ferkó, Licht Ferkó, és Gara Bandi mint törpék felejtelenek voltak. Gara Évi és Freund Miksa heber énekét sok tapsal honorálta a közönség. Az egy felvonásban Fuhrmann Olga, Felter Irén, Kalmár Klári, Nyiri Magda, Helmer Ilonka, Teleki Rózi jól megállták helyüket. Az előadás alatt a kis gyerekek sűrűn adtak tetszésüknek hangos felkiáltással kifejezést és azzal az óhajjal távoztak, bár csak mielőbb volna megint részük hasonló kedves délutánban.

Szombaton este fél 9 órakor
a Kereskedelmi és Iparkamara dísztermében
„A cionizmus mint nevelésügyi tényező“
címmel előadást tart
TAUB ÁBRAHÁM
temesvári zsidó liceumi tanár.
Belépődíj nincs.

— A semmitőszék leszállította a merénylő Morar rendőrkomiszár büntetését. A kolozsvári törvényszék az elmúlt év nyarán Morar Junon rendőrkomiszárt és Zeier Adolf nyomdavezetőt erkölestelen merénylet miatt két-két évi börtönrre ítélte el. Morar és Zeier az elmúlt év májusában egy munkából hazatérő asszonyt megszólitottak, majd igazolás ürügye alatt lecsalták a Bornemisza-nyomdába, ahol mindketten erőszakot követtek el rajta. A Tábla az ítéletet helybenhagyta és az ügy felelőseinek folytán a bukaresti semmitőszékhez került, amely az ítéletet nyolc-nyolc havi börtönrre szállította le.

— Kérő szó a kolozsvári zsidó nőegylet tagjaihoz. A fokozódó munkanélküliséggel egyidejűleg nő a szociális nyomor. A nincstelenség nap-nap után újabb és újabb nyomortanyákat termel ki és a folyton fokozódó szegénység egyre nehezebb feladatok elé kényszeríti a karitatív intézményeket, amelyek hihetetlen erőfeszítéseket tesznek, hogy feladatuknak megfelelhessenek. A kolozsvári zsidó nőegylet Napközi Otthona eddig 80 gyermek ellátását látta el, ma már minden délelben 120-an ülnek az asztalhoz. És ez a szám is még növekvőben van. Éppen ezért a vezetőség kéri az egyesület valamennyi tagját, hogy az évi 5 kg. liszt- és 1 kg. cukor-adományt a Calea Victoriei 85 sz. alá elküldeni sziveskedjenek. Ha nem tudnak az adományokat elküldeni, úgy az egyesület szívesen elhozza azokat. Itt említjük meg azt is, hogy a nőegylet hálás köszönettel fogad el babot, burgonyát, vagy akár milyen más természetbeni adományt.

Ha olesón és szépen akarja gyermekait öltöztetni, keresse fel sürgősen

KATZ és FIA
gyermekruha
szalonját (vezetője Glancz Szidi) Cluj, Főter 10.

SPORT

A Haggibbor házi tornaversenye. Tegnap este rendezte meg a Haggibbor házi tornaversenyét a református gimnázium tornatermében. Az egyesület száztágu tornászgárdája szemtelket gyönyörködtető, precizen keresztülvitt szabadgyakorlatokkal szerepelt. Az egyre szebben fejlődő szertornászok a különböző tornaszereken tettek tanúságot arról a céltudatos nevelőmunkáról, mely a Haggibborban a zsidó ifjúság fizikai regenerálódása érdekében komoly rendszerességgel folyik. A legszebb sikerrel záruló tornaversenyt a vendégként szereplő KKASE-tornászok gyűri-, ló- és korlátgyakorlatai zárták be.

Vasárnapi program. A bajnoki sorsolás vasárnap délután az Univeristatea csapatát a CFR-rel, a KAC-ot az RMS-szel állítja szembe. Ugy az U., mint a KAC és az RMS határozottan megerősödve kerültek ki a téli pihenőből s így a vasárnapi sportprogram igen érdekesnek ígérkezik, amelynek kimenetele kétségtelenül hatással lesz a bajnokság sorsára. A részletes programot alább adjuk:

Városi nagypálya. Délelőtt fél 10 órakor: Academia II.—Victoria II., délelőtt fél 12 órakor: Haggibbor II.—RMS. II. szövetségi díjmérkőzések, délután fél 2 órakor Vasas I.—RMS I. barátságos mérkőzés, délután fél 4 órakor CFR—Univeristatea I. oszt. bajnoki.

CFR-pálya. Délután fél 2 órakor Univeristatea II.—Vasas II. szöv. díjmérkőzés, délután fél 4 órakor KAC—Victoria I. oszt. bajnoki mérkőzés.

Fahn Mihály, a Haggibbor többszörösen válogatott csatára is követi partnere, Farkas Ernő példáját és a házasság révén evez. Fahn vasárnap tartotta eljegyzését Berkovics Margitka urlánnyal. Klubtársai ebből az alkalomból meleg ünneplésben részesítették a népszerű játékost.

Eljovits és Weisz

Sibiu, Elisabeth-Gasse 32.

Ajánlunk elsőrendű

szalami és füstölthús

árakat. Postai csomagolás naponként.

פוסט ארונקלש עלעגגעזעל

Szolid kiszolgálás.

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Rt.

Cluj, Piata Unirii 7. szám. — **Fiókjai:** Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár és Marosvásárhelyen. **Saját tőkéi 77 millió lej.** — **Affiliált intézetei:** Tordaaranyos-Várnegyei Takarékpénztár r.-t. Tordán, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár r.-t. Nagyenyed, Udvarhelymegyei Takarékpénztár r.-t. Székelyudvarhelyen és Sz.-Keresztúron, Szászrégenvidéki Takaré- és Hitel r.-t. Szászrégenben és népbank r.-t. B.-hunyadon. **Minden bankügyletet legelőnyösebben végez.** Engedélyezett devizahely. Áruraktára a vasut mellett.

Március 15-én életbe lép

az új vasuti menetdijszabás.

A személyvonatok jegyeinek árát, a gyors- és expresszvonatokon fizetendő pótdijakat, személypódogyász díjakat kilométerenkénti kimutatásban, táblázatokban tartalmazza a

„HERMES“

menetrendkönyvének V-ik kiadása

Ára 40 lei.

Kapható az összes állomásokon és könyvkereskedésekben. Kiadóhivatal: Cluj, Strada Radu 4.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

MAGYAR SZÍNHÁZ

A színházi iroda közleményei

Heti műsor

Péntek: Nincs előadás.
Szombaton 3-kor: Házitündér. (14-ik ifjúsági előadás, olesó helyárrakkal. Bevezető előadást tart Kovács Dezső igazgató. Sorozat 316.)
Szombaton 8-kor: Sztrogoff Mihály utazása Moszkvától Irkuckig. (Premierbérlet 55. szám. Sorozatszám 317.)
Vasárnap fél 3-kor: Cirkuszhercegnő. (Rendes helyárrakkal. Sorozat 318.)
Vasárnap 6-kor: Asszonykám. (Operette-ujdonság 6-odszor. Rendes helyárrak. Sorozat 319.)
Vasárnap 9-kor: Sztrogoff Mihály utazása Moszkvától Irkuckig. (Napibérlet 56. szám B. Sorozat 320.)
Hétfő: Sztrogoff Mihály utazása Moszkvától Irkuckig. (Napibérlet 57. szám A. Sorozat 321.)

Szülőoltványok

amerikai sima és gyökeres vesszők legjobban kaphatók **Caspári Fr.-nél, Medgyesen** Nagyiküllőmegye. Árjegyzék kívánatra.

Tavaszi ujdonságok

megérkeztek
NEUMANN M. Cluj férfi- és fiu-ruha áruháza,
Piata Unirii 14.

Valódi makói

dughagyma

és étkező vöröshagyma 100 kgr.-on felül minden mennyiségben.

I-a rózsaburgonya

vagontételben kapható **Gabonakereskedelmi Társaság - Timisoara, I. Str.**
Alexandri (Hunyadi-utca) 8. szám

Pétervárás ellen

veivel számolva, a setre, ha az angol ség szállta meg. A angol flottá szük-

gyver-

s adiak neki,

agyott, mert nem rülni. ahol ilyen am tovább. Egy revolvert találtam ttem és levelet ir-melyben kértem, életét kezdhessek. gy nem bírom to-

okogás rázza meg és bírók néma megille-renc szomorú tragé-

Tíz lej büntetés

zéde következik. Ez hanem védőbeszéd: gy minimális bünte-mert másképen a re-ple és félt, hogy ismét

Kiss Ferenc szomorú hadbírók visszavonul-után visszatérnek és tható megindultsággal erencet 10 lej pénz-ozására ítélte a had-

ró fizeti a büntetést

az egyetlen jókarban az mai tárgyalásra el-következtében elveszi-rik napról a másik tettem életemet. Nem

ad. Az egyik hadbíró Kiss Ferenc bün-

kel köszöni meg. De ntazzék Nagyváradra. az uniformis és rend-zen kezdett verni az z emberi részvét és za.

llanat alatt összeadta hogy visszautazhassék n új életbe kezdhesse. Kasztner Rezső

termek

a legelegánsabb X étterem.

adea

el No 21. (volt glő helyiségei.) ás, a volt Llovd-olajdonosának a ese mellett

bonoma

Speciális ételek

Közgazdaság

Hatvanszázalékos üzemredukciónal dolgozik ma a román malomipar

A román liszt elvesztette összes külföldi piacait. Erdélyi és bánági búzát vásárolnak a csehszlovák, lengyel és osztrák malmok

(Cluj-Kolozsvár, március 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az évek óta tartó közép-európai malomipari válság egyre nagyobb mértékben nehezedik az egykor virágzó romániai malomiparra is. Az ausztriai és magyarországi üzemredukciónak és üzembeszüntetések egyre fenyegetőbbek vetik előre árnyékukat anélkül, hogy illetékes körökben számot adnának arról a nagy veszteségről, amely a malomipar összeomlásával érni fogja az ország gazdasági életét. A malomipari válság egyik oka, hogy

míg a romániai gabonaárak még mindig igen magasak és a lej is emelkedett, addig a külföldi lisztárak már hónapok óta változatlanok,

ugy, hogy bizonyos relációkban 35—40 százalékos diszparitás mutatkozik a romániai és külföldi lisztárak között, azonkívül Románia lisztvásárlói, Németország, Anglia, Törökország és Görögország védővámokat léptettek életbe a lisztimport ellen, Egyiptomban pedig, ahol konvenciálna a vám, az ausztráliai malmok konkurenciája teszi teljesen lehetetlenné a román liszt importját. Az exportpiacok elvesztése miatt a malmok kizárólag a belföldi piacra kénytelenek dolgozni, vagyis kapacitásuknak csak alig 30 százalékát tudják kihasználni.

Az utóbbi hetekben a gabonaárak esni kezd-

tek és tavaszra a kínálat élénkülésére számítanak és így talán megjavul a malomipar konjunktúrája is, amely azonban nem fogja lényegesen csökkenteni az 1926—1927. évi kampanyban szenvedett veszteségeket.

Egyedül a takarmánylisztokban volt erős kereslet úgy belföldön, mint külföldön,

de ez is csak annak tulajdonítható, hogy a redukált üzem mellett csak kis készletekkel rendelkeznek a malmok.

A gabonakiviteli vámok 50 százalékos csökkentése sem segített a malomipari válságon, mert az 5 angol fontnyi búzavám és a 4 fontnyi lisztvám közötti különbséget arra készítette a prohibív gabonavámokkal dolgozó csehszlovák, lengyel és osztrák malmok, hogy a minőségileg jobb és a redukción folytán exportképes erdélyi és bánági búzát összevásárolják, úgy, hogy

az észak- és nyugatromániai malmok a regátban kénytelenek gyengébb minőségű búzát vásárolni.

Ez magyarázza meg, hogy a napi 1500 vagon kapacitású romániai malomipar ma alig 500—600 vagonról és ebből a kvantumból is aránylag több jut a kismalmokra, mint a nagy üzemekre.

tételével szemben. A régi vámokkal szemben a várható vámemelés kétszáz százalékgig fog terjedni és a legkisebb emelés is 10 százalékos lesz, ellenben vámmredukción egyetlen tételnél sem történt.

Teljesen elő van készítve a román-olasz kereskedelmi szerződés. Bukarestből jelentik: Jelentették, hogy Cesar Popescu iparügyi vezérigazgató, a Rómában tárgyaló román kereskedelmi delegáció elnöke hazaérkezett és részletesen beszámolt a tárgyalások jelenlegi stádiumáról. Ertesülésünk szerint az olasz és román bizottság véglegesen megállapodtak azokban az elvi alapokban, amelyekben a kereskedelmi szerződés létre fog jönni. A kormány gazdasági bizottsága, amely ma ismét ülést tart, már csak formai instrukciókkal fogja Cesar Popescut ellátni és mielőtt a parlament megszavazta az új behozatali vámtarifát, azonnal hatályba lép a román-olasz kereskedelmi konvenció is.

A kolozsvári háztulajdonosok is Németországban keresnek kölcsönt. A lakásforgalom várható szabaddátétele és néhány konkrét eset arra a gondolatra vezette a kolozsvári háztulajdonosok szövetségét, hogy külföldi kölcsönök iránt orientálódjék és az ingatlanokra felvett összegekkel segítsen tagjainak helyzetén. Éppen ezért a háztulajdonosok

tárgyalásokat indítottak különböző német tőkeérdekeltségekkel, amelyek újra megkezdtek az ingatlan-kötvények kibocsátását, egy több százmillió kölcsön folyósításáról. Hír szerint a tárgyalások kedvezően haladnak és mielőtt sikerül az előzetes feltételekben megállapodni, a háztulajdonosok szövetsége Berline küldi megbízottait a tranzakció perfectuálására.

Magyarországon emelkedik a bor ára. Budapestről jelentik: Az 1926. évi magyar bortermés oly gyenge volt, hogy a belföldi szükséglet csak úgy lehet kielégíteni, ha az előző évből visszaradart leheteket teljesen kimerítik. Ennek természetes következménye, hogy a borárak rohamosan emelkednek, a termelők pedig most már csak azért sem akarnak még meglévő készleteiken tudni, mert az árak további lényeges emelkedésére számítanak. Illetékes körökben nem tartják kizártnak, hogy a borkiviteléről híres Magyarország ez évben behozatalra fog szorulni.

Előléptetések a kolozsvári iparfelügyelő-ségnél. A kolozsvári iparfelügyelőség vezetőjét, Petrovicu Constantin mérnököt I. oszt. igazgatóvá nevezték ki, helyettesét, Frank Rudolf mérnök, iparfelügyelőt pedig II. osztályu subdirektorrá. Mindkettőn azonban továbbra is magmaradnak a kolozsvári felügyelőségénél.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Állást-keresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelégés levelet csak úgy továbbítunk ha portóbélyeg mellékelve van. **Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.**

Nagyvárosban egyedülálló zsidó pékség eladó vagy bérbeadó. Cím a kiadóban. 2440

Kiadó két szoba, konyha és üzlethelyiség. Üzlethelyiség megfelel iparműhelynek is. Értekezni Rudolf-u. 40, háztulajdonosnál.

Román, angol, francia, német, magyar fordítások. Levelek (cégeknek hónapra), kérvények, periratok, tudományos, műszaki, közgazdasági, irodalmi cikkek stb. Másolások, sokszorosítások. **Dr. Mandel,** Strada Ratiu (v. Kötö-u.) 3. Telefon 831.

Barzel

fierarie
vasüzlet

Cluj-Kolozsvár
P. M. Viteaz 13.

Telefon
10-43

Ügynöki, pénzbeszedői vagy más ehhez hasonló állást keres, hosszú idő óta foglalkozás nélküli családos zsidó ember. Szíves megkereséseket a kiadó továbbít.

מודעה

שאנו מקבל לקוח הבטוח תלמידים שאינם יכולים עוד ללמוד בעצמם ללמוד עמנו כעמנו בחתמה רבה שיעור עיון ושעור פשוט ושלחן ערוך תורה דברי חסידים הרב הגאון אבד דפה שלוש א. שר ללמוד 500 ל"ה לחדש בני עניים יקבלו ימי כוונת הכוללת בודם יוכלו ללון במסענות הדבורים עצהוים 800 ל"ה ושלחן 200 ל"ה לחדש הרוצה לבוא וירענו במרקם האשרוים אם אשר עוד עד רוח חן בעל. אצ"ש-אחוואה חק הילל דהו הווייך ארעבעס

Aladar Horovitz, Uloara. 2440

Fehérnemű varrására házhoz megyek, vidékre is. Ajánlatot „Perfekt” jelígen a kiadóba.

Két kintő Balogh-
hegedű olesón eladó. Cím a kiadóban.

Tőzsde

A piac abszolút lanyha és üzletlen. A lej javulása előrelátható volt, mert a multheti esésnek nem volt reális oka. A közölt árfolyamoknál olesőbb áru is volt a piacon.

Egyesült Közgazdasági és Letzálogbank Rt. jelentése		Valutapiac 1927 március 10 (Rador)							
Devizák	Kolozsvár	Zürich		Páris	Buka-rest	Buda-pest	Bécs	Prága	New-york
		nyitás	zárlat						
Zürich	3270—3280	—	—	—	3350	—	—	—	—
Newyork	168—169	51972	51972	—	168	—	—	—	—
London	825—828	2522	2522	—	818	—	—	—	—
Páris	670—680	2032 $\frac{1}{2}$	2032 $\frac{1}{2}$	—	662	—	—	—	—
Milano	760—770	2305	2305	—	748	—	—	—	—
Prága	503—505	1540	1540	—	500	—	—	—	—
Budapest	2980—2990	9090	9090	—	29	—	—	—	—
Belgrád	—	913 $\frac{1}{2}$	913 $\frac{1}{2}$	—	—	—	—	—	—
Bukarest	—	315	315	—	—	—	—	—	—
Varsó	—	5805	5805	—	—	—	—	—	—
Bécs	2390—2400	7315	7315	—	2375	—	—	—	—
Berlin	4040—4050	12324	12324	—	4000	—	—	—	—

Száz lej árfolyama: Zürich (utó) —, Páris —, Budapest —, Bécs —, Prága —.

Kadima Nyomda- és Kiadóvállalat, R.-T. nyomása, Cluj, Str. Baron L. Pop (volt Brassai-u.) 10. sz.

Szerkesztőség, ki-
hivatal és nyom-
Cluj-Kolozsvár, St. L. Pop (Brassai-utó)

Telefon:
Szerk. és kiadóhí-
9-77

Zs. N. Sz. — — —
Egyes szám ára
udvaron és vidéke
Bukarestben is

1927 március 11

Igy se

Nem szokás a
pártok, akár jele-
ban legalább néh-
nek. Mégis a bes-
lása legalább egy
az összes pártoka
ülésén egy napra
izgága szó, valam-
vette tudomásul-
zék megbékélt a
félreállították a
nultak fel, hogy
ják. Egy napig
mentben.

De csak egy
napon a cuzisták
tal Sumuleanu p-
dögedelmes besz-
dők nem örülnek
tifikálásának. His-
latszott a hódoló
hangjuk, azaz a
lea hang a kama
Mayer Ebner per
magyarázta, hogy
dök hangja, vagy
ünneplő ülésen.
lásra jelentkezett
sitotta el, hogy
viselői beszélhet-
szervezett párt n

Ezzel a magy-
dett, csak épen
azon az álláspont
szelni akart vol-
Mert Sumuleanu
ha nem beszélt,
szélt, miért beszé-
az antiszemita lo-
tos pontja, hogy
igazán nem am-
ur meg legyen e

Goldisé

Amit Román
pok óta vegyes
bekövetkezett. A
Averescu tábornok
László kultuszmi-
délyi nemzeti p-
ezzel helyreállott
Ezzel a ténye-
el a politikai éle-
lépés volt Goldis-
tévedés volna az-
ban Goldisék be-
tett volna. Ell-
törzskara az utol-
kedett, hogy Go-
getlenségét és in-
a miniszteri bár-
ugyanis nem pá-
volt, hanem korm-
a belépés tényé-
tézést. Amint hog-
sem simult el a
kifejezésre is jutt-
ezekután komoly
újraszervezésére.
Azt hisszük, ne-
ha a minisztereh-
ként a pénzügyi
dezésére vonatko-
val kapcsolatban
fiktus a kormán

Legis csak legjobb készletű

„IDEAL”

borotváló por
mely az ország területén
higienia

szempontból a legjobban
elismert borotváló szer
az országban. Mára
széles körben ismert. — Övönként az
Mindenki kapható. —
Egyedüli készítője
Keszling József Iodrász
Cluj, Calen Reg. Ferdinand 30.

Sigastal-ármatelei egyedüri itóje
Adolf Iltuszárar Str. Rogdan Vada 30

Hirdessen az Uj Keletben